

O OBNOVĚ FORMACE K ŘEHOLNÍMU ŽIVOTU

RENOVATIONIS CAUSAM RC

6. 1. 1969

Cílem této Instrukce bylo doplnit Normy pro aplikaci dekretu PC, stanovené v Ecclesiae sanctae II., na základě výslovné žádosti některých generálních představených. Inovace se vztahovaly na noviciát a na následující zkušební období, přičemž umožnily uvést do noviciátu období experimentů apoštolsko-formativního charakteru a nabídly možnost nahradit časné sliby závazky jiného druhu. Nové vydání Kodexu kanonického práva učinilo normy dané Instrukcí zbytečnými: zachovalo jen první obnovu týkající se apoštolských cvičení během noviciátu (Kán. 648,2), druhou obnovu naopak zrušilo (Kán. 653,2; 655-656). Zůstala v platnosti ta část Instrukce, která vyzdvihuje rozhodující důležitost noviciátu a období bezprostředně předcházejícího a nutnost přijmout závazky řeholního života na dostatečném stupni lidské a duchovní zralosti, jež vede k volbě svobodné, odpovědné a velkodušné. Proto zde uvádíme tuto část naukového a pedagogického charakteru, a tedy normy nejvýznamnější.

ÚVOD

II. vatikánský všeobecný sněm, který si vzal za úkol obnovu církve, aby ji obohatil hojnějšími duchovními silami a lépe ji připravil na hlásání spásy lidem naší doby, zabýval se pečlivě těmi, kteří jdou za Božím darem řeholního povolání a jasněji osvětlil povahu, ráz a důležitost jejich života (LG 43, PC 1). O postavení řeholníků v církvi říká: „Stav založený na slibu evangelijních rad nepatří sice k hierarchickému zřízení církve, náleží však nepopíratelně k životu a svatosti církve. (LG 44)

„Církevní autorita je pověřena starat se o Boží lid a vodit ho na bohatou pastvu (srv. Ez 34,14), proto také patří k jejím úkolům svými zákony moudře řídit praxi evangelijních rad, které jedinečným způsobem podporují dokonalou lásku k Bohu a k bližnímu. Církev také poslušně následuje podněty Ducha svatého, a proto přijímá řeholní pravidla, předložená vynikajícími muži a ženami, dále je upravuje a úředně schvaluje. Kromě toho svou bdělou a ochrannou autoritou pomáhá řeholním společnostem, kdekoli zřízeným k budování Kristova těla, aby rostly a vzkvétaly podle ducha svých zakladatelů. (LG 45)

Ovšem je stejně známo, že odhodlanost, především k obnově duchovního, evangelijního a apoštolského života, která má oživovat řeholní společnosti při neúnavném snažení o stále dokonalejší lásku, záleží hlavně na těch, kterým je svěřen úkol jménem církve, a pomocí nebeské milosti, ovšem za velkodušné spolupráce všech členů vést tyto instituty. V povaze řeholního života, jak ostatně i v povaze církve samé, je přímo dáno, že má určitou strukturu, bez které žádná společnost, ani nadpřirozená, nemůže dosáhnout svého cíle, i jí se dostává vhodných prostředků, jak k němu dojít.

A tak církve, poučená staletou zkušeností, byla přivedena k postupnému stanovení souhrnu kanonických norem, které nemálo přispěly k upevnění a rozmachu řeholního života v minulosti. Všichni však vědí, že přizpůsobená obnova řeholních společností, jak ji vyžadují dnešní okolnosti, by se nemohla uskutečnit bez revize kanonických pravidel, týkajících se struktury i prostředků řeholního života.

Protože „obnova institutů nejvíce závisí na výchově členů (PC 18), mnohé mužské i ženské řeholní společnosti, toužící provést obnovu podle přání koncilu, provedly bedlivá zkoumání a u příležitosti přípravných prací pro konání mimořádné generální kapituly, jak ji předpisuje Ecclesiae sanctae (II, 3), se snažily stanovit nejlepší podmínky pro obnovu různých úseků výchovy jejich členů k řeholnímu životu.

A tak byl formulován určitý počet přání a předložen Kongregaci pro řeholníky a sekulární instituty, hlavně prostřednictvím Unie generálních představených. Tyto žádosti se týkaly toho, aby byly uvolněny kanonické normy, řídicí nyní řeholní výchovu, a tak aby společnosti mohly ve shodě s instrukcemi dekretu Perfectae caritatis lépe přizpůsobit celý cyklus výchovy smýšlení lidí nové generace podmínkám moderního života i požadavkům dnešního apoštolátu, avšak při věrném zachování povahy i zvláštního cíle každého institutu.

Je jasné, že bude možno jistě a konečně stanovit nové zákony až po experimentech a zkušenostech, ke kterým se dojde v dost širokém měřítku a které se budou

sledovat dost dlouhou dobu, aby bylo možno udělat si úsudek, opírající se o skutečnosti. Je to tím pravdivější, že složitě situace, lišící se podle míst i rychlé změny, na ně působící, nedovoluje těm, kteří mají formovat dnešní mladé lidi k opravdovému řeholnímu životu, aby řekli předem, jaké cesty jsou nejlepší. Proto Kongregace pro řeholníky a sekulární instituty zrale uvážila návrhy, které dostala k různým obdobím výchovy k řeholnímu životu a usoudila, že je vhodné uvolnit některé kanonické zákony, aby mohlo dojít k nutným experimentům. Ovšem, jestliže se odstraní něco z právních norem, nesmí se tak stát na škodu základních hodnot, které právě platné zákony chtěly chránit. Ovšem „je třeba vážně si uvědomit, že i nejlepší přizpůsobení potřebám naší doby zůstane neúčinné bez obnovy duchovní; ta musí mít vždycky první místo i při rozvíjení vnější aktivity. (PC 2e)

Má-li však být revize prostředků a norem řeholního života oprávněná, vyžaduje to, aby se znovu definovaly hodnoty, podstatné pro řeholní život, jejichž ochrana je právě cílem těchto norem. Proto tedy a pro lepší chápání významu nových nařízení, stanovených touto Instrukcí, usoudila Kongregace, že je užitečné uvést několik poznámek.

I. NĚKTERÉ SMĚRNICE A ZÁSADY

Mít na zřeteli různost institutů

1. Nejen složitě situace, o kterých byla zmínka shora, ale především vzrůstající rozdílnost institutů a jejich činností dovolují stále méně a méně schvalovat vhodná pravidla, která by se týkala stejným způsobem všech institutů ve všech krajinách. Proto normy s mnohem širší platností, které tato Instrukce vydává, dávají možnost jednotlivým společnostem jít rozumně po těch cestách, které jim více vyhovují.

Zvláště nutno upozornit, že při výchově a vzdělávání v mužských a ženských společnostech nebudou nejlepší cesty úplně stejné. Mimo to se nutně budou lišit způsoby a prostředky výchovy podle toho, jedná-li se o společnost, věnující se výhradně kontemplaci nebo o institut zaměřený na vnější apoštolát.

Vlastní hodnota řeholní profese

2. Možnost, kterou tato Instrukce dává různým institutům, totiž nahradit, uznají-li to za vhodné, časné sliby závazky jiného druhu, vyvolává otázky, vedoucí nás k úvaze, že je vhodné připomenout zde povahu a význam řeholní profese. Tato profese, při které se členové společnosti „sliby nebo jinými posvátnými závazky slibům svou povahou podobnými (LG 44) zavazují k zachování tří evangelijních rad, působí zaslíbení, kterým se člověk úplně dává Bohu; jedině Bohu se právem podává tak úplně dar lidské osoby. Proto se víc srovnává s povahou takového dání, aby se stalo a výrazně vyjádřilo ve věčné profesi, ať jednoduché či slavné. Skutečně „toto zaslíbení je tím dokonalejší, čím lépe ty pevné a trvalé závazky představují nerozlučný svazek Krista s jeho snoubenkou, církví (LG 44). Řeholní profese se tak stává náboženským úkonem a zvláštním zaslíbením, kterým se člověk dává Bohu.

Nejen podle učení církve, ale i ze samé povahy tohoto zaslíbení patří k podstatě řeholní profese slib poslušnosti, kterým řeholník dokonává své úplné sebezřeknutí a zároveň se slibem čistoty a poslušnosti se obětuje Bohu jako dokonalá oběť (PC 14).

Řeholník takto zaslíbený Kristu se tím také dává službě církve a podle svého povolání je přiváděn k uskutečňování dokonalé apoštolské lásky, která jej má poutat i podněcovat jak v životě zcela zaslíbeném kontemplaci, tak při nejručnější činnosti. Třeba však upozornit, že ačkoli v institutech věnujících se apoštolátu, „v těchto společnostech patří apoštolská a dobročinná činnost k samé podstatě řeholního života (PC 8), přece není prvním účelem řeholní profese; úplně apoštolská činnost se jistě může konat bez konsekrace, plynoucí z řeholního stavu, ačkoli tato konsekrace může a dokonce má pomáhat tomu, kdo se k apoštolské činnosti zavázal, aby se jí více věnoval.

Jestliže se tedy s užitkem obnoví řeholní život v jeho prostředcích i formách, v kterých se uskutečňuje, naprosto to neznamená, že by bylo třeba změnit samu podstatu řeholní profese, nebo zmenšovat její vlastní požadavky; vždyť mladí lidé, které Bůh volá do řeholního stavu, netouží dnes méně, spíše naopak touží víc plnit toto povolání ve všech jeho požadavcích, jen když jsou jisté a pravé.

Ostatní formy společného života

3. Ovšem mimo řeholní povolání ve vlastním slova smyslu, nepřestává Duch svatý vyvolávat v církvi, zvláště v této poslední době, četné instituty, jejichž

členové, vázaní nebo nevázaní posvátnými závazky, si stanoví vést společný život a plnit evangelijní rady s úmyslem věnovat se různé apoštolské nebo charitativní činnosti. Církev potvrdila a schválila oprávněnost těchto životních forem; ty však netvoří řeholní stav, ačkoliv, pokud jde o kanonické právo, jsou řeholnímu stavu často do jisté míry podobny. Normy a poučení, obsažená v této Instrukci, týkají se nejvíce řeholních institutů ve vlastním slova smyslu. Ostatní instituty, budou-li chtít, budou moci jednat podle nich v tom, co se týká lepšího uspořádání výchovy jejich členů a je vhodnější pro způsob činnosti, které se věnují.

Příprava pro vstup do noviciátu

4. Vhodné je stručně se zmínit o mnoha poznacích a zjištěních, doporučujících, aby byly dány touto Instrukcí určité možnosti.

Zdá se, že pravá výchova k řeholnímu životu má se dnes podávat ve více stupních a má se prodloužit na delší dobu; má zahrnovat jak dobu noviciátu, tak i roky, následující po prvním časném závazku. V tomto cyklu formace si má noviciát uchovat svou nenahraditelnou závažnost, vždyť v něm jde o první uvedení do řeholního života. Tohoto účelu by se nedosáhlo, kdyby budoucí novic neměl aspoň nějakou lidskou a duchovní přípravu, kterou bude třeba nejen vyzkoušet, ale často i doplnit.

Skutečně, noviciát by každý kandidát měl konat tehdy, kdy si je vědom, že ho Bůh volá a dospěl k tomu stupni lidské a duchovní zralosti, která mu dovolí odpovědět na toto volání s dostatečnou a náležitou zodpovědností a svobodou. Neměl by vstupovat do řeholního života bez svobodného rozhodnutí a bez přijetí odloučení od lidí a věcí, které řeholní život s sebou nese. Toto předchozí rozhodnutí ovšem nutně nevyžaduje, aby kandidát mohl ihned uskutečnit vše, co řeholní život, nebo činnost institutu vyžaduje, ale má se o něm soudit, že je schopný k nim postupně dojít. Většina obtíží, s kterými se dnes setkáváme při výchově noviců, plyne z toho, že při přijetí do noviciátu ještě nedosáhli dostatečné zralosti.

Příprava na vstup do noviciátu se zdá čím dál tím víc nutnější, čím je svět méně proniknut křesťanstvím. Ve většině případů se jeví skutečně nezbytnou postupná duchovní a psychologická příprava, která uschopní mysl na odloučení od života a světských zvyků. Mladí lidé, kteří jsou přitahováni řeholním životem, nehledají život snadný, ale velmi žízňají po tom, co je absolutní; ale jejich život z víry spočívá často jen na základních naukových poznacích, takže naopak ve světských naukách jsou jejich znalosti větší.

Proto všechny řeholní společnosti, i ty, kde snad není postulát předepsán, měly by přikládat velkou důležitost přípravě na noviciát. V institutech, majících apoštolské školy nebo koleje a semináře, přecházejí obvykle kandidáti řeholního života přímo do noviciátu. Třeba uvážit, má-li se zachovat tento způsob jednání, nebo zda by nebylo lépe pro lepší přípravu k plně svobodnému rozhodnutí pro řeholní život, k úplnému poznání jeho závažnosti, vložit před vstup do noviciátu vhodné období zkoušky, aby se pomohlo kandidátu k dosažení lidské a citové zralosti. Ostatně, i když uznáme, že tyto problémy jsou v různých krajích různé, přece je nutno říci, že by se měl proti minulosti zvýšit věk, vyžadovaný pro přípuštění do noviciátu.

Praktická cvičení během noviciátu

5. Pro noviciátní výchovu ve společnostech, které se věnují apoštolské činnosti, se ukázala nutnost připravovat novice už od začátku a přiměřeně na způsob života a činnost, kterou na sebe v budoucnosti vezmou a učit je uskutečňovat poněkud v jejich životě onu harmonickou jednotu, která má mezi sebou spojovat kontemplaci a apoštolskou činnost. Tato jednotu je jednou z hlavních a prvních hodnot těchto společností. Uskutečňování této jednoty předpokládá správné chápání podstaty duchovního života i cest, které vedou k užšímu spojení s Bohem, kdy jednou a touž hybnou silou je láska k Bohu a lidem, ať už se projevuje v samotě intimního obcování s ním nebo velkodušnou horlivostí, dávající se v apoštolské práci. Je třeba upozornit mladé řeholníky, že tato toužená jednotu, na které spočívá celý život, aby se dokonale mohl rozvinout, se neuskutečňuje jen v rovině činnosti, ani obyčejně se k ní nedojde na rovině psychologické, protože tkví v Božské lásce, která je poutem dokonalosti a převyšuje každé pomýšlení.

Této jednoty ovšem dosáhne jen ten, kdo se bude dlouho cvičit v sebezáporu a bude vytrvale očišťovat své úmysly při činnosti. Proto je nutné k jejímu dosažení, aby se v řeholních společnostech věrně zachovával zákon duchovního

života, který spočívá ve vhodném střídání dob, vyhrazených samotě, kdy se člověk věnuje Bohu, a dob, určených pro různé práce a lidské potřeby s nimi spojené. Když se novicové cvičí v některých činnostech svého institutu, mají při tom pochopit závažnost tohoto zákona a zvyknout si na něj. Zdá se proto vhodné poskytnout společně, budou-li to považovat za prospěšné, možnost zavést do cyklu noviciátu praktická cvičení na zkoušku, shodující se s jejich činností a způsobem života.

Nutno však zdůraznit, že tato praktická cvičení, která by doplnila noviciátní výchovu, nemají za cíl dát novicům technické nebo odborné vzdělání, jak je určitá apoštolská činnost vyžaduje - tohoto vzdělání se jim dostane později - ale mají jim pomáhat, aby lépe uprostřed této činnosti mohli odkrývat požadavky řeholního povolání a jak mu mají zůstat věrnými.

Skutečně v tak veliké různosti apoštolských prací, které se jim naskýtají, mají řeholníci pamatovat na to - na rozdíl od světských institutů, které svou vlastní činnost vykonávají světskými prostředky, nebo plní časné úkoly - že mají být podle učení koncilu zcela zvláštním způsobem Kristovými svědky v církvi.

„Řeholníci mají úzkostlivě pečovat o to, aby jejich prostřednictvím církev mohla denně lépe ukazovat Krista věřícím i nevěřícím - Krista, který na hoře rozjímá, hlásá zástupům Boží království, uzdravuje nemocné a raněné, obrací hříšníky k lepšímu životu, žehná dětem, všem prokazuje dobro a stále při tom poslouchá Otce, který ho poslal. (LG 46)

Dary jsou různé; proto ať každý trvá v povolání, které mu bylo dáno. Jiný je úkol těch, kteří byli povoláni k řeholnímu stavu v církvi, jiné je poslání sekulárních institutů, jiné je konečně časný a apoštolský úkol laiků, kteří se nezasvětili Bohu zvláštním způsobem v nějakém institutu.

Ať ten, kdo byl Bohem vyvolen k řeholnímu stavu, chápe se zřetelem na požadavky svého povolání smysl a význam výchovy, kterou začíná dostávat v noviciátě. Proto povaha a výchovná cena těchto praktických cvičení, ale i vhodnost, zda je zavést do doby noviciátu, má se posuzovat různě podle toho, jedná-li se o mužské nebo ženské instituty, o řeholní společnosti, věnující se kontemplaci nebo apoštolské činnosti.

Mimoto účinnost této formace, dávané v ovzduší větší svobody a pružnosti, bude také velmi záviset na pevnosti a moudrosti, kterých budou při řízení užívat magister noviců a všichni, kteří se po noviciátě budou podílet na další formaci mladých řeholníků. Třeba však také připomenout, jak důležitou úlohu má při takovéto formaci ovzduší velkodušné, horlivé, svorné komunity, ve které se mladí řeholníci budou moci naučit ze zkušenosti, jakou cenu má vzájemná bratrská pomoc jako důležitá složka pokroku a vytrvalosti v povolání.

Prodloužení časné zkušební doby

6. Aby se však vyhovělo potřebě této postupné výchovy, naskýtá se otázka, zda se nemá prodloužit doba před složením věčných slibů, kdy kvůli vyzkoušení platí časné závazky, nebo zda je nahradit závazky jiného druhu, nebo zda časným slibům mají předcházet závazky jiné.

Vskutku je vhodné, aby řeholník ve chvíli, kdy skládá věčné sliby, již dospěl k tomu stupni duchovní zralosti, jakou vyžaduje řeholní stav, ke kterému se definitivně zavazuje. Tak bude moci skutečně pro něj být prostředkem k dokonalosti a k větší lásce a nebude příliš těžkým břemenem. Nicméně, může-li v určitých případech prodloužení dočasné zkoušky přispět k této zralosti, může v jiných případech s sebou nést některé závady, na které je třeba upozornit. Zůstává-li někdo příliš dlouho v nejistotě, nepomáhá to vždy ke zralosti; tato situace může naopak u někoho podpořit sklon k nestálosti. Třeba dodat, že nebude-li někdo připuštěn k věčné profesi, přináší návrat do laického života nutnost znovu se přizpůsobovat, a to je tím těžší a nesnadnější, čím delší byla doba prožitá v časných závazcích. Představení si proto musí uvědomit svůj úkol a zodpovědnost, kterou mají v této věci a nemají odkládat až do poslední chvíle rozhodnutí, které mohli a měli udělat dříve.

Časný závazek

7. Instituty ať se rozhodnou použít možnosti povolené touto Instrukcí, totiž nahradit časné sliby závazky jiného druhu, až po jasném promyšlení a zvážení důvodů a povahy této změny. Nelze pochybovat, jak je důležité, aby ten, kdo uslyšel Kristovo volání k opuštění všeho a k jeho následování, aby už od samého počátku řeholního života velkodušně a z celého srdce byl poslušen této výzvy: složení časných slibů odpovídá dokonale tomuto požadavku. I když složení prvních

slibů má ráz zkoušky tím, že jsou časné, přece činí kandidáta účastným zasvěcení, které je vlastní řeholnímu stavu.

Avšak příprava na věčné sliby se může konat i bez složení časných slibů. Dnes můžeme častěji než dříve konstatovat, že novicové, končící noviciát, ještě nedosáhli dostatečné řeholní zralosti, aby se mohli hned zavázat řeholními sliby, ačkoliv nemůžeme pochybovat o jejich velkodušnosti a pravosti jejich povolání k řeholnímu stavu; ovšem jejich váhání, zda mají složit sliby, se často pojí s velkým vědomím požadavků a velké závažnosti věčné profese, po které touží a na kterou se chtějí připravit. Proto se některým institutům zdálo vhodné, aby novicové po ukončení noviciátu se mohli zavázat jiným časným závazkem než sliby, který by lépe odpovídal jejich dvojímu přání: dát se Bohu i instituci a plněji se připravit na věčnou profesi.

Ať má tento časný závazek jakoukoli formu, odpovídá věrnosti k pravému řeholnímu povolání, aby tento závazek se nějak vztahoval k tomu, co vyžadují tři evangelijní rady a aby tak byl zcela zaměřen k jediné věčné profesi, ke které má být začátkem a přípravou.

Dočasný návrat do světa

8. Ať ten, kdo se zavazuje k následování Krista v řeholním životě, si připomene slov Páně: „Nikdo, kdo položí svou ruku na pluh a ohlíží se nazpět, není způsobilý pro království Boží (Lk 9,62). Ovšem psychologické a citové obtíže, s kterými se někteří setkávají při postupném přizpůsobování řeholnímu životu, nejsou vždy odstraněny při ukončení noviciátu; nedá se však právem pochybovat o pravosti jejich povolání. V nemálo případech, dovolí-li představení vzdálit se, jak to právo povoluje, mohou tím dát těmto členům možnost žít nějakou dobu mimo dům institutu, aby se mohli snáze zbavit obtíží. Ovšem v jiných obtížnějších případech nebude toto řešení stačit; představení mohou tedy navrhnout takovým členům návrat do světa, přitom však si vyhrazují právo použít, bude-li to třeba, možnosti, kterou jim poskytuje č. 38 této instrukce.

Příprava na věčné sliby

9. Konečně řeholní formace postupná a rozdělená na různé etapy života mladého řeholníka, má nalézt své dovršení ve vážné přípravě na věčné sliby. Je totiž žádoucí, aby tomuto jedinečnému a podstatnému úkonu, kterým se řeholník trvale zasvěcuje Bohu, předcházela dostatečně dlouhá příprava, strávená v ústraní a modlitbě. Tuto přípravu by bylo možno považovat za druhý noviciát.

II. ZVLÁŠTNÍ NORMY

Kongregace pro řeholníky a sekulární instituty chtěla podpořit nutné a užitečné pokusy k usnadnění přiměřené obnovy řeholní formace. Zrale promyslela celou otázku na celkových shromážděních dne 25. a 26. června právě uplynulého roku (1968), na zvláštní příkaz papeže Pavla VI. dostala úkol sestavit a uveřejnit touto Instrukcí následující normy:

Předchozí doba zkoušky

10. I. Formace k řeholnímu životu má dva hlavní a nutné úseky, totiž: noviciát a dobu zkoušky, která následuje po noviciátu a trvá tak dlouho, jak to odpovídá povaze institutu; během ní jsou členové vázáni sliby nebo jinými časnými závazky.

II. Předchozí doba zkoušky, mající různé trvání, která je předepsána v některých institutech, se nazývá postulát a obvykle předchází před připuštěním do noviciátu.

11. I. Úkolem této předcházející zkušební doby je nejen posoudit schopnost a povolání kandidáta, ale také si ověřit jeho náboženské znalosti a je-li třeba, doplnit způsobem, uznaným za nutný; a konečně se má umožnit postupný přechod ze života ve světě do života v noviciátě.

II. Během této zkušební doby bude třeba zvláště se přesvědčit, že kandidát řeholního života má vlastnosti, potřebné pro lidskou a citovou zralost, že se dá doufat, že bude schopným řádně vzít na sebe závazky řeholního stavu a že v něm, zvláště ovšem v době noviciátu, bude pokračovat k plnější zralosti.

III. Jestliže v některých obtížnějších případech usoudí představený, se svobodným souhlasem čekatele, že by se měla vyžádat rada od lékaře psychologa, skutečného odborníka, moudrého a známého svými mravními zásadami, je žádoucí, má-li mít toto vyšetření plnou účinnost, aby se konalo až po uplynutí delší zkušební doby, aby lékař odborník mohl vyjádřit svůj názor až na základě zkušeností.

12. I. Ve společnostech, kde je postulát předepsán buď obecným právem nebo stanovami, bude moci generální kapitula v duchu předpisů této Instrukce lépe přizpůsobit dobu postulátu, aby lépe odpovídal přípravě na noviciát.

II. V ostatních institutech je věcí generální kapituly určit způsob a trvání této předchozí zkušební doby, která může být u různých kandidátů různá. Ovšem, má-li být tato zkušební doba účinná, nesmí být příliš krátká, ani nemá obvykle trvat déle než dva roky.

III. Bylo by lépe, kdyby se tato zkouška nekonala v domě noviciátu. Dokonce bude možná užitečné, bude-li se konat celá nebo zčásti mimo dům společnosti.

IV. Během této předchozí zkušební doby, i když se bude konat mimo dům institutu, ať jsou kandidáti svěřeni vedení zkušených řeholníků a ať je mezi nimi a magistrem noviců stálá spolupráce, aby se zajistila soustavná výchova.

Noviciát

13. I. Řeholní život začíná noviciátem. Ať je cíl společnosti jakýkoli, je hlavním úkolem noviciátu, aby novic poznal hlavní a podstatné požadavky řeholního života a aby ve snaze po dokonalejší lásce dovedl žít podle evangelijních rad čistoty, chudoby a poslušnosti, ke kterým se jednoho dne zaváže „sliby nebo jinými posvátnými závazky, jsoucími na úrovni slibů (LG 44).

II. Ve společnostech, kde „apoštolská a charitativní činnost patří k samé povaze řeholního života (PC 8), ať se novicové postupně učí vykonávat práce, shodující se s cílem institutu, ovšem musí se snažit o spojení s Kristem, z kterého má plynout všechna jejich apoštolská činnost. (srv. PC 8)

14. Představení, kteří mají zodpovědnost za přijímání kandidátů do noviciátu, ať se pečlivě starají o to, aby se připustili jen ti, kdo mají vhodnou povahu a dostatečnou zralost, potřebnou pro vstup do řeholního života, jak je té společnosti vlastní.

15. I. K platnosti noviciátu se žádá, aby se konal v domě, který je pro tento účel v řádě stanoven.

II. Ať se koná v komunitě nebo ve skupině noviců, spojených mezi sebou bratrskou láskou, za vedení magistra. Způsob života a druh činnosti a práce, která se má novicům svěřit, ať je stanoven tak, aby pomáhal a podporoval výchovu noviců.

III. Avšak tato formace podle učení Pána v evangeliu a podle požadavku zvláštního účelu a spirituality společnosti spočívá hlavně v tom, aby se novicové naučili postupně zříkat všeho, co nemá vztah k Božímu království, aby se cvičili v pokoře, poslušnosti, chudobě, v trvalé modlitbě a aby se učili být ve spojení s Bohem, aby s ochotnou myslí přijímali vnuknutí Ducha svatého a konečně aby si navzájem duchovně pomáhali v upřímné a prosté lásce.

IV. Noviciát také vyžaduje, aby se studovalo a rozjímallo Písmo svaté, aby se v něm vyučovalo duchovní nauce i životu, což je nutné pro rozvoj nadpřirozeného života ve spojení s Bohem a pro pochopení řeholního stavu a konečně aby kandidáti byli zasvěceni do liturgického života a do vlastní spirituality společnosti.

16. I. K zřízení noviciátu se nevyžaduje dovolení od Apoštolského stolce; ale nejvyšší představený společnosti, se souhlasem své rady a podle ustanovení stanov rozhoduje nebo dovoluje zřízení noviciátu, určuje jeho způsob a zvláštní životní podmínky a stanoví jeho umístění v některém domě společnosti.

II. Pro lepší splnění některých požadavků noviciátní výchovy může nejvyšší představený dovolit, aby noviciátní komunita žila v určitých obdobích v jiném domě společnosti.

17. Kdyby nutnost vyžadovala, může generální představený za souhlasu své rady a po poradě s příslušným provinciálním představeným, dát povolení ke zřízení více noviciátů v téže provincii.

18. Protože společný život má velkou důležitost pro výchovu noviců, může nejvyšší představený, je-li počet noviců tak malý, že nestačí k vytváření opravdového společenství, umístit noviciát, je-li to možné, u některé komunity institutu, která by mohla podporovat formaci této malé skupiny.

19. Ve zvláštním případě a jen výjimečně je dána generálnímu představenému možnost, aby se souhlasem své rady povolil, že kandidát může platně prodělat svůj noviciát v jiném domě společnosti, který není noviciátním domem, ale za vedení zkušeného řeholníka, vykonávajícího funkci magistra noviců.

20. Ze spravedlivé příčiny podle svého uvážení může generální představený dovolit, aby se první profese skládala mimo noviciátní dům.

21. Takto stanovený noviciát má trvat dvanáct měsíců, aby se vykonal platně.

22. I. Nepřítomnost ve společenství a v domě noviciátu, která trvá déle než tři měsíce, ať souvisle nebo přerušeně, činí noviciát neplatným.

II. U nepřítomnosti kratší než tři měsíce, mohou nejvyšší představení po poradě s magistrem noviců a po posouzení příčiny nepřítomnosti, rozhodnout v jednotlivých případech, zda je nebo není vhodné tuto nepřítomnost nahradit prodloužením noviciátu a určí také, jak dlouho má toto prodloužení trvat. Může to však být také určeno ve stanovách.

23. I. Generální kapitula může dvoutřetinovou většinou stanovit na zkoušku, zda se k doplnění noviciátní výchovy zařadí jedno nebo více období praktických cvičení v činnosti, odpovídající povaze institutu. Toto cvičení se bude konat mimo noviciátní dům. Magister noviců se souhlasem nejvyššího představeného posoudí, zda je užitečné jedno nebo více období takovéto výchovy.

II. Toto období praktické výchovy se může týkat jednoho nebo více noviců nebo i celé noviciátní komunity. Je-li možno, ať novicové neprožívají tato období jednotlivě.

III. Po dobu těchto praktických cvičení podléhají novicové vedení magistra noviců.

24. I. Celá doba, kterou novicové ztráví na praktických cvičeních mimo noviciátní dům, se připočte k dvanácti měsícům, které se podle č. 21 vyžadují k platnosti noviciátu; celkové trvání takto rozšířeného noviciátu nemá překročit dva roky.

II. Ať novic nezačíná tato praktická cvičení dříve, dokud neprožil aspoň tři měsíce v noviciátě; nutno je uspořádat tak, aby novic ztrávil nejméně šest měsíců nepřetržitě v noviciátě a vrátil se do něj aspoň měsíc před skládáním prvních slibů nebo závazků.

III. V případě, že představení budou pokládat za nutné pro výchovu budoucího novice, aby prodělal praktická cvičení před třemi měsíci, předepsanými od začátku noviciátu, může se tato praxe konat jako zkušební doba a noviciát začne až po jejím skončení.

25. I. Způsob těchto praktických cvičení, konaných mimo noviciátní dům, může být různý podle účelu institutu a podle povahy jeho činnosti. Vždy však se mají chápat a využívat se zřetelem na výchovu noviců, nebo v některých případech, aby se mohla lépe posoudit schopnost noviců pro způsob života, který je vlastní institutu. Mimo postupnou přípravu noviců na apoštolské práce mohou tato období praktické výchovy mít za cíl také to, že novicové uvidí přímo v životě pravé formy chudoby a práce, že se bude formovat jejich charakter, poznají lépe lidi, upevní se vůle a vzroste jejich osobní zodpovědnost, a konečně dává příležitost ke snaze o věrné spojení s Bohem v činném životě.

II. Toto střídání mezi obdobími činnosti a obdobími ústranní, zasvěcenými modlitbě, meditací nebo studiu, které takto vyznačuje formaci noviců, ať je vybízí, aby se takováto období ústraní mohla pravidelně zřídít v letech formace, která předcházejí věčnou profesi.

26. Nejvyšší představený může ze spravedlivé příčiny dovolit, aby se první profese konala dřív, ale nanejvýš o čtrnáct dnů.

27. Ve společnostech, kde jsou různé noviciáty podle různých kategorií členů, platí, nestanoví-li stanovy jinak, noviciát vykonaný pro jeden druh i pro druhý. V tom případě mají stanovy určit podmínky pro tento přechod.

28. Zvláštní povaha a účel noviciátu i úzká spojitost mezi novici zajisté vyžadují, aby bylo určité odloučení skupiny noviců od ostatních členů institutu. Ovšem novicům je dovoleno, podle úsudku magistra, být ve styku s ostatními komunitami nebo profesními řeholníky. Generální kapitula má podle rázu a úkolu institutu i podle zvláštních okolností určit způsob vztahů, které mohou mít novicové k ostatním členům institutu.

29. I. Generální kapitula může dovolit nebo určit, jaká studia se mají konat v době noviciátu, aby byla užitečná pro lepší noviciátní výchovu. Nauková studia mají sloužit k tomu, aby rostla poznáním Boha láska k němu a aby se prohluboval život z víry.

II. Během doby noviciátu, jak jí předpisuje čl. 21, jsou zakázána všechna studia, i teologická a filozofická, která by se konala buď pro získání diplomů, nebo jako příprava na příští povolání.

30. Všechny povinnosti a práce, svěřené novicům, se mají konat pod řízením a dohledem magistra noviců, který si může přibrat vhodné a zkušené pomocníky. Ovšem při vykonávání těchto povinností se má hledat výchova noviců, a ne prospěch institutu.

31. I. Při řízení noviců, zvláště v obdobích praktických cvičení, má se magister noviců řídit jasně vysloveným učením II. vatikánského koncilu: „Aby členové uskutečňovali v prvé řadě své povolání k následování Krista a Kristu sloužili v

jeho údech, je třeba, aby jejich apoštolská činnost vycházela z těsného spojení s ním (PC 8). „ Proto členové všech společností mají hledat především a jedině Boha; rozjímání, ve kterém se přimknou k Bohu myslí i srdcem, mají spojovat s apoštolskou láskou; touto láskou ať se snaží přidružit se k dílu vykoupení a šířit Boží království (PC 5).

II. K tomuto účelu má novice učit:

- 1) hledat ve všech věcech, v apoštolské činnosti i ve službě lidem, i ve chvílích, věnovaných v tichosti modlitbě nebo studiu, ryzí úmysl a jednotu lásky k Bohu i k bližnímu;
- 2) učit se užívat tohoto světa, jako by ho neužívali, když je apoštolská činnost jejich institutu povede k tomu, že se budou muset zabývat záležitostmi lidí;
- 3) poznávat hranice, které se jim ukládají při činnosti a neztrácet proto odvalu; snažit se správně řídit vlastní život a vědět, že nikdo se nemůže opravdu dávat Bohu a svým bratřím, jestliže sám sebe neovládá v pokoře;
- 4) uskutečňovat v životě s pevnou a iniciativní vůlí a ve shodě s požadavky a úkoly povolání jejich institutu, který se věnuje apoštolátu, nezbytnou rovnováhu jak na poli lidském, tak duchovním, mezi dobou věnovanou apoštolátu a službě lidem a mezi dostatečně dlouhou dobou věnovanou v samotě nebo ve společenství modlitbě a rozjímavé četbě Božího slova;
- 5) zachovávat věrně tento rytmus, nutný a podstatný pro tento život, zasvěcený v takových institutech Bohu, a postupně upevňovat takto své srdce ve spojení s Bohem a v pokoji, který plyne z plnění Boží vůle, jejíž požadavky ať se učí odkrývat ve svých stavovských povinnostech i v tom, co od nich zvláště vyžaduje spravedlnost a láska.

32. I. Mezi představenými, magistrem noviců a novici má vládnout jednota srdce a ducha. Tato jednota, plynoucí z opravdové lásky, je naprosto nutná při výchově noviců.

II. Představení i magistr noviců mají jim vždy vydávat svědectví evangelijní prostoty, přátelství, spojeného s laskavostí, a mít ve vážnosti osobnost každého z nich, aby mezi nimi vznikla vzájemná důvěra, učenlivost a otevřenost ducha; tak bude moci magistr noviců řídit jejich velkodušnost v sebedarování, s kterou se zcela dali ve víře Bohu, a postupně je bude slovem a příkladem přivádět, aby v mysteriu ukřižovaného Krista nacházeli požadavky pravé řeholní poslušnosti. Magistr ať tedy vybízí novice, „aby při vykonávání svých úkolů a při přijímání nových prací spolupracovali v činné a odpovědné poslušnosti (PC 14).

Nařízení generální kapituly

33. Generální kapitula má určit, jaký šat mají nosit novicové a ostatní kandidáti řeholního života.

34. I. Generální kapitula může dvoutřetinovou většinou rozhodnout, aby se místo časných slibů zavedl závazek jiného druhu, jako na příklad: příslib učiněný institutu.

II. Tento závazek se učiní na konci noviciátu a bude trvat ve zkušební době, sahající až k věčné profesi, nebo až k posvátným závazkům, které jsou místo nich v některých společnostech (viz čl.3). Tento časný závazek bude moci být složen i na kratší dobu; může mimo to být častěji obnovován, nebo může předcházet složení časných slibů.

35. I. Je žádoucí, aby tento časný závazek se již vztahoval na uskutečňování tří evangelijních rad, a tak aby tvořil skutečnou přípravu na věčnou profesi. Je skutečně důležité, aby se zachovala jednotná výchova pro řeholní život; ten se sice jistě a trvale dovršuje věčnou profesí, ale musí se záhy začít uskutečňovat a zkoušet dost dlouhou dobu.

II. Protože takto jediná a trvalá řeholní profese nabývá celého významu, je žádoucí, aby jí předcházelo období bezprostřední přípravy, trvající dost dlouhou dobu, které by se dalo pokládat za druhý noviciát. Generální kapitula má určit jeho trvání a způsob.

36. Ať je povaha tohoto časného závazku jakákoli, spojuje toho, kdo se jím zavazuje, s jeho společností a nese s sebou povinnost zachovávat řeholi, stanovy a jiná pravidla. Generální kapitule náleží schválení dalšího dosahu a důsledků tohoto závazku.

37. I. Generální kapitula po pozorném zvážení všeho má určit, jak dlouho má trvat období časných slibů nebo závazků mezi koncem noviciátu a složením věčných slibů. Tato zkušební doba nemá být kratší než tři roky, ani delší než devět nepřetržitých let.

II. V platnosti zůstává předpis, že se má složit věčná profese před přijetím svatých svěcení.

38. I. Když nějaký člen, který řádně opustil institut buď po uplynutí platnosti profese, nebo když byl těchto slibů nebo závazků zproštěn, nyní žádá, aby byl znovu přijat do řehole, nejvyšší představený jej může se souhlasem své rady znovu přijmout a nemusí se od něj znovu žádat projít noviciátem.

II. Ovšem generální představený mu má určit dobu zkoušky. Po jejím uplynutí může být kandidát připuštěn k časným slibům nebo ke složení závazků jiného druhu na dobu, která nesmí být kratší než rok nebo než doba časné zkoušky, kterou mu zbývalo dokončit před časnou profesí, než opustil institut. Ale představený může také vyžadovat delší dobu zkoušky.

III. PROVÁDĚNÍ ZVLÁŠTNÍCH NOREM

Při provádění těchto ustanovení má se zachovávat toto:

I. Předpisy obecného práva zůstávají v platnosti, jestliže je ovšem neruší ustanovení této Instrukce.

II. Fakulty, poskytnuté touto Instrukcí, nesmí být v žádném případě přenášeny.

III. Slovem „nejvyšší představený“ se rozumí také opat, který je v čele mnišské kongregace.

IV. V případě, že není generální představený, nebo je zákonně „impeditus“ (nemohoucí), náležejí tyto fakulty tomu, kdo vykonává podle schválených stanov řádně tuto funkci.

V. Pokud jde o mnišky, zasvěcené jedině kontemplativnímu životu, mají se vložit do stanov zvláštní pravidla a mají se předložit ke schválení. Ustanovení této Instrukce, obsažené v čl. 22, 26 a 27 se jim mohou přizpůsobit.

VI. 1) Jestliže se už konala zvláštní generální kapitula, předepsaná v „Ecclesiae sanctae II“, má generální představený a jeho rada uvážit všechny okolnosti a pevně stanovit, zda se má svolat generální kapitula pro rozhodnutí o těchto poskytnutých fakultách nebo stačí věc projednat na příští generální kapitule.

2) V případě, že generální představený a jeho rada souhlasně považují svolání nové generální kapituly za příliš obtížné nebo nemožné, zároveň však usoudí, že použití fakult, daných generální kapitule, je pro dobro společnosti, má generální představený a jeho rada moc zavést užívání všech nebo některých fakult až do nejbližší generální kapituly; má se ovšem před tím poradit s ostatními vyššími představenými a dostat od nich dvoutřetinový souhlas. Tito vyšší představení ať se ovšem předem poradí s členy, majícími věčné sliby. V institutech, které nejsou rozděleny na provincie, má se generální představený poradit s profesními členy s věčnými sliby a získat jejich dvoutřetinový souhlas.

VII. Tyto normy vydané jako experiment, vstupují v platnost uveřejněním této Instrukce.

OBSAH

ÚVOD 53

I. NĚKTERÉ SMĚRNICE A ZÁSADY 55

1. Mít na zřeteli různost institutů 55

2. Vlastní hodnota řeholní profese 55

3. Ostatní formy řeholního života 56

4. Příprava pro vstup do noviciátu 56

5. Praktická cvičení během noviciátu 57

6. Prodloužení časné zkušební doby 59

7. Časný závazek 59

8. Dočasný návrat do světa 60

9. Příprava na věčné sliby 60

II. ZVLÁŠTNÍ NORMY 61

10.-12. Předchozí doba zkoušky 61

13.-32. Noviciát 62

33.-38. Nařízení generální kapituly 66

III. PROVÁDĚNÍ ZVLÁŠTNÍCH NOREM 67